

HDSR - Algemene beschouwingen 6 juli 2022

Voorzitter, college en leden van het AB,

We gaan alweer het laatste jaar van onze bestuursperiode in. De laatste Algemene beschouwingen met dit bestuur. Van ons AB bent u gewend dat we vol zitten met kritische vragen, ambities en 'kan het niet een tandje' meer. Uiteraard zal ik ook in deze VJN onze aandachtspunten meegeven. Het werk van het waterschap zit verweven in een hoop maatschappelijke opgaven en er blijft altijd veel te wensen over. Maar alleen kijken naar wat nog niet loopt, is niet stimulerend. Daarom is het goed om stil te staan bij wat hebben we bereikt. Dit sluit ook aan bij het in beeld brengen via een flyer van de successen in een jaar zoals Water Natuurlijk naar voren bracht in de Gecombineerde commissie BMZ/SKK d.d.14 juni. Als we terugkijken naar de afgelopen periode hebben we mooie dingen kunnen bereiken. Ik noem een aantal onderwerpen waarvan we blij zijn met de behaalde resultaten:

- De uitbouw van de zuivering in Houten om medicijnresten te kunnen verwijderen en de start van de bouw van de warmtepomp naast de zuivering. Straks kunnen 20.000 huishoudens verwarmd worden met restwarmte van de zuivering.
- Verbeteringen in Waterbeheer door aanpassingen in park Oudegein met behulp van een oude molen en het projectplan Doorslag in Nieuwegein dat is vastgesteld
- De versterkingsopgave van de Lekdijk loopt volgens planning en hierbij is gestart met de emissieloze versterking van de dijk.
- Ons nieuwe Waterbeheerplan is vastgesteld

Waardering voor de inzet en resultaten door HDSR-collega's, ook afgelopen jaar stond nog in het teken van Corona en thuiswerken.

In de VJN worden de extra uitdagingen beschreven waar het waterschap mee te maken krijgt; zoals steeds meer zichtbare klimaatverandering en de snelle ontwikkelingen in gesprekken over de ruimtelijk ordening vanwege problemen met stikstof en woningbouw. Het is fijn dat de gesprekken over ruimtelijke ordening vanuit Rijk gevoerd wordt met een kanteling van 'water en bodem' als leidend principe. Met daarbij ook budget voor de maatschappelijk opgave zoals stikstof en natuurwaarden.

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied geeft hoop voor onze eigen belangrijke doelstellingen zoals gezond water en het voorkomen van bodemdaling. Zoals het we bij de projecten in de dijkversterking noemen, is dit toch wel een behoorlijk meekoppel-kans voor onze eigen doelstellingen. Wij vragen u hieraan de komende tijd aandacht aan te geven en hierover te berichten bij de begroting 2023; 'Wat hebben we ervoor nodig' om hier goed in mee te komen en de daarbij de kansen te pakken die er zijn.

Vanuit het bestuur hebben we gekozen om te sturen via de strategische lijnen. Het is fijn dat we hierdoor een focus hebben. Het bereiken van onze doelstelling is complex, we zijn niet de enige speler op een beleidsterrein bij onderwerpen als bijvoorbeeld bodemdaling en gezond water. Dit kunnen we alleen samen bereiken met de stakeholders en mede-overheden. Maar die hebben niet altijd hetzelfde belang en planning.

Daarnaast spelen exogene factoren zoals vervuiling en klimaat ook een rol. Ik noem even een voorbeeld: denken we dat alle waardes in een bepaald water op orde zijn, krijgen we te maken met fluoridepatheem vanuit onze buurlanden.

In de Gecombineerde commissie BMZ/SKK d.d.14 juni kwam ook het dilemma naar voren dat het lastig is voor het bestuur, zowel AB als DB, om grip te krijgen op de langere termijn doelstellingen. We staan achter het idee van de commissie om nader het gesprek aan te gaan met elkaar over doelstellingen waar we 'niet-op koers' zijn. Met het bestuur kunnen we dan scherpte opzoeken in de keuzes die er zijn. De jaarverantwoording geeft inzicht, maar het zou mooi zijn als deze doorkijk nog met betrekking tot onze doelstellingen duidelijker wordt gerapporteerd.

De effecten van het veranderde klimaat zijn zichtbaar, met periodes van droogte en extreme vernatting. Vernatting ten opzichte van andere jaren is gemeten en denk aan de piekbuien in Limburg. In de jaarverslaglegging is te lezen dat het waterschap met de doelstelling 'Wateroverlast' nog achterloopt. Goed om daar verder over te praten met het bestuur. Maatschappelijk draagvlak voor het accepteren van overlast is er (nog) niet lijkt me. En het is de vraag is ook 'welke overlast acceptabel is' en hebben we het maximaal beheersbaar gemaakt.

Het waterschap kan een sterkere rol spelen in de droogte aanpak. De waterketen bekijken in de brede zin blijft nuttig. Welke water voeren we af en houden we vast. Dit voor schoon grond- en drinkwater. Schoon drinkwater kan schaars worden en hier moeten we een langer termijn visie op vormen. We zijn blij met de verkenning van de verantwoordelijkheden voor grondwater zodat helder wordt welke overheid wat kan bijdragen. En hoe we uiteindelijk toekomst bestendig kunnen omgaan met grondwateronttrekkingen.

De wens naar circulariteit geldt niet alleen voor ons water, maar ook de grondstoffen. Het waterschap ligt voorop in de ontwikkelingen rondom het herbruiken van grondstoffen. We zijn bezig met Kaumera en Cellulose en kijken uit naar de plannen voor de overige afvalstoffen uit de zuivering die opnieuw ingezet kunnen worden als bruikbare grondstof.

Belangrijk onderwerp vinden wij de energietransitie, de doelstelling om energieneutraal te worden. Hierin zijn we afhankelijk van vele factoren. De urgentie voor een energie neutraal waterschap lijkt ons hoger dan ooit. Wellicht is het draagvlak of momentum er juist nu. In de commissie hebben we het gehad over het versnellen of intensiveren van dit soort projecten. Hierbij moeten we zeker oog houden voor de nu al hoge werkdruk op de organisatie. Kan hier de focus gelegd worden op onze eigen energiehuishouding, wij zijn nu voor een groot deel afhankelijk van aanlevering van elektriciteit en gas.

Vanuit de PvdA vinden we innovatie een belangrijk thema. Innovatie is geen doel op zich, maar in dit geval een middel om meer te kunnen betekenen voor de maatschappij op punten waar bijvoorbeeld de markt het niet doet. We kijken terug op succesvolle innovaties die door HDSR zijn gedaan. Waarbij innovatie echt heeft geleid tot output. We zien nog genoeg mogelijkheden voor innovatie zoals verbeteren van het effluent vanuit de zuivering met organisaties zoals Aquafarm.

En bijvoorbeeld het voorzetten van gesprekken met Oase over het creëren van drinkwater uit het effluent van de zuivering. Goed om te horen dat de strategienota voor innovatieve projecten als TEO en TEA eraan komt.

De PvdA vindt het belangrijk dat het waterschap ook een sociaal waterschap is. Dit heeft HDSR laten zien met bijvoorbeeld de invulling van de participatiebanen en een quotum van social return bij aanbestedingen. Daarnaast sluiten wij natuurlijk graag aan bij de Europese voornemens om het minimumloon naar 14 euro te brengen.

We zien dat in de VJN de strategische lijnen en de doelstelling uit het WPB zijn opgenomen. Hier zijn we natuurlijk erg blij mee. We staan achter de ambities en zien dit als een noodzakelijk iets; hierbij we denken we aan de investeringen in gezond water, het nog beter maken van onze zuiveringen, de inzet om energie neutraal te worden en zo kan ik doorgaan met thema's waar we echt niet mee kunnen wachten. We vinden het goed dat HDSR zich inzet voor belangrijke maatschappelijke vraagstukken waarbij het waterschap van toegevoegde waarde is of kan zijn.

Het waterschap heeft onverwacht te maken met een enorme inflatiestijging, krapte op de arbeidsmarkt, kostenstijgingen en geopolitieke ontwikkelingen. HDSR heeft de effecten van deze ontwikkelingen nauwkeurig bekeken en volgens ons realistisch verwerkt in de VJN.

De VJN laat een forse stijging van de netto kosten van meer dan 10% voor zowel watersysteem als zuivering zien. Zonder inzet van de reserves stijgen de belastingopbrengsten met eveneens meer dan 10%. Dit is niet wenselijk. De PvdA wil een gelijkmatige tariefontwikkeling voor burgers en bedrijven. We komen dan ook uit op het besluit van inzet van reserves. Dit kan doordat de organisatie financieel in balans is.

Tot slot, met alle ambities heeft de organisatie natuurlijk de juiste mensen nodig, we hopen dat de impuls die in de VJN zit de HDSR helpt naar een succesvol jaar met veel werkplezier.